

Urte osoan lan eginda gero, ondo datoz bakaziñoak, oporrak. Len, amaika egun igaro nebazan, uste ustebagean eta doan*. Orain, zazpi egun —oneik neure kontura— Donibanen.

Urtero nator ona. Atsegin izaten jat emen egotea, emengo euskaldunakaz itz egitea.

Azalez, ezbaridiñak dira ni bizi nazan lurraldea ta emengoa. Bilbon, gaztelerea nagusi; emen, frantses izkuntzea. Baiña ba dagoz euskaldunak bilbotarren artean, baita Donibanen be. Eta sarritan ikusten dogu alkar.

Zelan dago Donibane?

Asi da uda sasoi. Asi dira turistak etorten. Egia esateko, beste urteetan baiño askozaz gitxiago. Urrango egunetan, bearbada, geiago etorriko dira; baiña emen bildur dira, maiatzeko barrikada ta huelgen kontura, beste urteetan baiño gitxiago izango ete diran. Olan bada, galtze andia erri oneintzako, emengo bizibide nagusiena turismoa da-ta.

Mendi ta zelai aldeak erdi utsik; ondartzetan barriz, jente asko ikusten da.

Beti lez, «**basque**» izena nunnai. Komertziantek ba dakie, ortik jatorkezala irabaziak. Ori dala-ta, edonun ikusiko dozuz «**souvenirs basques**», «**linge basque**», «**gâteau basque**» ta olakoak ugari, baita ikurriñak be. Baiña euskerea?

Ez dago euskal ikastolarik. Euskerea ez da eskoletan irakasten; eta au ez da gauza ona. Euskerea gaztetatik landuten ez bada, txarto. Ba dagoz, nagusiai euskerea irakasteko kursoak; baiña ori ez da naikoa.

Uda guztietan lez, asi da **Radio Côte Basque** egunero itz egiten. Frantsesegaz egiten dau; bost minutu bakarrik euskeraz egunero. Folklorekeria?

Folkloreari buruz, barriak obeagoak dira. Txistulariak asko geitu dira, ta gero ta geiago zabaltzen doaz. Baionako Konserbatorioan emoten dira irakastaldiak; eta aurtan be, 17 txistulari barrik urten dabe andik.

Euskal dantzak landuteko, «**Oidurak**» organizaziñoa dago. Bi milla gazte daukaz. Orrez gaiñera, beste 20 talde dagoz.

Lana, len esan dogun lez, eskasa: turismoa; ortik kanpora, gero ta gitxiago.

Elezifioak emen igaro dodaz, bigarren txandakoak. Ez da bape zaratarik ikusi. Dana betiko lez, baketsu.

Emengo egunkariak* esaten dabe, azken eleziño oneik ez dirala bape fiatzekorik. Jenteak, maiatzean ikusitakoan bildurak eraginda, De Gaulle'ri emon deutsoz botoak; baiña onek ez dau esan gura, bere politika zaleak diranik. Kaos baten bildur izan dira.

Bai telebisiñoak eta bai egunkariak, detaille askogaz azaldu dabez Parisen maiatzean igarotako zalapartak; baita Nanterreko Unibersidade barruan jazo dana be, moralaren aldetik estudiante batzuen bitartez egin diran aldrebeskeriak batez be.

Baiña Frantzian, politikearen etorkizuna ez da argia. Pariseko kaleetan maiatzean ibilli ziranak, seguru asko barriri neguan

Donibane Lohitzuneko ondartzeta zoragarria

be ibilliko dirala. Vietnameko gerreak dauka orretan zerikusi andia, berak ipiñi baitau* modan Txinako erreboluziño kulturala.

Politikea alde batera itxita, goazan orain prezioetara. Garesti dagoz gauzak guretzat. Alde batetik, emengo prezioak gora igon dabelako; eta bestetik, pesetearen debaluaziñoagaitik. Donibane Banku baten kanbiatu nebazan pesetak; eta kanbioa, au izan zan; franko bakoetako 14,50 peseta.

Laster, etxera joateko maletak gertatu bear dodaz, datorren urtean barriri etorteko asmoz.

Ai Donibane! eder baizen euskaldun baziña!

XABIER GERENO

USTE IZAN

ESPERANTZEA

RIKARDO ARREGI

Duda barik, gaur eguneko gauzarik gatxenarikoa, gizona posible dala siñistea da. Ikusirik zelan nonnai desarrazoia dan nagusi, indarraren legea nagusi ta ez legearen eta arrazoiaren indarra. Ikusirik zelan alegiñak ezereztuten doazan. Ikusirik, toki guztietan, bizitzak galduak, ainbeste jenteren etorkizunak ittoak. Ikusirik... Zetarako jarraitu? Gizarte gizontiar* baten aldeko burrukan eltzen da une bat, bakoetxak bere buruari galdetzen deutsona: Zetan ari* naiz? Zetarako? Ez ete naiz alperrikan ari*?

Topikoa da; baiña topikoa izateagaitik, ez dauka esangura txikiagoa: Gizonak, gizatasuna posible dala siñistu nai dau. Ez aberastasunaren gizarte, buruzagiak, burokratak, jakintsuak eta jente ofizialak laudorioz* betetan dabena. Ori tranpa bat da, agiri agirian. Umea negarrez ari danean, karamelu bat emoten jako, ixildu daiten. Aberastasunaren gizarte famadu ori, esandako jente orreek ainbeste famatzen daben ori, karamelu bat besterik ez da, burrukarako prest dagoana ixildu dadin. Izan zan Frantzian kristiñau pentsalari bat, Mounier izenekoa, au esan ebana: «Erreboluziñoa, ekonomiarena izango da; edo bestela, ez da erreboluziñoa izango. Erreboluziño ekonomikoa, erreboluziño moral bat izango da; edo bestela, ez da erreboluziñoa izango». Txanpon batzuk geiago poltsikuan eukiteak, beste barik, ez dauko bapere sentidurik.

Munduko Estadu batzuetako gidarien xedeak*, ori baiño besterik ez dala dirudi: «Sakela bete, ta ixilduko dira». Jakiña, oraindiño be —eta zoritxarrez martxa onetan ez dogu amairik ikusten— iru gizonetik birezat, sakela betetea da prolemarik nagusiena ta, nagusiena ezetik, prolema bakarra.

Eta zer orduan esan erri subdesarrollatuen esperantzeaz? Erri onek bai dagozala zearo menperatuta! Eta sermoi egiten jake, biolentzia baztertu bear dabela esanaz! Vietnameko erriak emon dauan ejenpluak bakarrik irauñ* erazoten dau esperantza ori.

Antza danez, iñoiz baiño gatxago da gizonagan siñistea, gizarte gizontiar* baten siñistea. Proudhon'ek XIX gn. gizaldian esan ebana, egia da gaur be: «Ez gaitzean engaiñatu. Europa, ideiaz eta ordenaz gaixo dago; indar utsaren eta printzipioen desprezioaren garaietan* sartzen ari gara».